

НИКОЛЕНКО О. В.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

КОМП'ЮТЕРНІ ПРИЗВИСЬКА: СЕМАНТИКО-ПРАГМАТИЧНІ АСПЕКТИ

Статтю присвячено аналізу комп'ютерних прізвиськ як різновиду номінативних одиниць з прагматичною функцією. Чимала кількість прикладів свідчить про те, що інтернет-комунікація створює нове медіа-середовище, а ніки чатланів надають вченим унікальний матеріал для психологічних, соціальних, антропологічних, лінгвістичних досліджень. Оскільки комп'ютерні прізвиська відображають різні соціальні групи, їх можна класифікувати. В той же час їх важко ідентифікувати через анонімність та різноманітні способи утворення. Прізвиська можуть бути експресивно забарвленими.

Ключові слова: кібер-текст, чат-комунікація, прізвиська, емотивність, емотикони, персоніфікація.

Статья посвящена анализу компьютерных прозвищ как разновидности номинативных единиц с прагматической функцией. Большое количество примеров в статье подтверждает тот факт, что интернет-коммуникация создает новое медиа-пространство, а ники чатланов предоставляют ученым уникальный материал для психологических, социальных, антропологических, лингвистических исследований. Поскольку компьютерные прозвища отображают разные социальные группы, их можно классифицировать. В тоже время их трудно идентифицировать из-за анонимности и разнообразных способов образования. Прозвища могут быть экспрессивно окрашены.

Ключевые слова: кибер-текст, чат-коммуникация, прозвища, эмотивность, эмотиконы, персонификация.

The article deals with computer nicknames as a variety of nominative units with a pragmatic function. A number of examples in the article testify to the fact, that online communication creates new media environment and chat members nicks give exclusive material to the scientists for psychological, social, anthropological, linguistic researches. As computer nicknames reflect different social groups they refer to, they can be classified. At the same time, computer nicks are not easy to identify because of their anonymous and various forms of creation, they can also be expressively coloured.

Key words: cyber text, chat communication, nicks, emotivity, emoticons, personification.

Сьогодні у час стрімкого розвитку цифрових технологій, мільйони людей долучаються до спілкування, яке поєднує писемну та усну мови. Девід Крістал запроваджує новий термін Інтернет Лінгвістика і визначає його як синхронний аналіз мови в усіх сферах інтернет-активності, зокрема електронна пошта, різні види чат-комунікації, ігрова інтерактивність, листування, веб-сторінки, а також види комп'ютерно-опосередкованої комунікації – такі, як SMS-листування та текстування [1:151–167]. Комп'ютерно-опосередкованій комунікації), що створює нове медіа-середовище, породжуючи нові моделі людського спілкування, присвячено чимало робіт зарубіжних і вітчизняних авторів.

Виділено один з її різновидів – чат-комунікацію, як неформальне синхронне спілкування значної кількості людей, що здійснюється у формі письмового полілогу за допомогою використання інтернет-ресурсів [2:2–8]. Оскільки фізичної присутності та ідентичності за такого спілкування немає, то учасники чат-комунікації (чатлани) намагаються представити себе якомога виразніше; вербально або паравербально маркувати свою індивідуальність. Таким самовираженням виступає прізвисько, з якого досить часто можна отримати інформацію про вік, стать, національність, уподобання та захоплення його носія. Щоб створити електронне прізвисько, потрібно керуватися певними технічними обмеженнями: 1) не більш як 9 символів без пропусків, 2) не всі знаки клавіатури використовуються, 3) одночасно двоє не можуть брати одне й те саме прізвисько.

Розмаїття прізвиськних номінацій надає вченим цікавий матеріал для психологічних, соціо-антропологічних, лінгвістичних досліджень. Але фантомність інтернет-комунікантів призводить до складнощів аналізу їх ніків, бо чат-співрозмовники незнайомі одне одному, і чим більша культурна відмінність, що існує між ними, тим вищий ступінь невпевненості та тривоги. Тривогу можна опанувати, керуючись стратегіями управління, а саме надати таку інформацію про себе, яка відображала б досвід та вплив своєї культурної групи, зазначає Гудікунст [3:8–58]. Посилання на ті чи інші культурні, етнічні, релігійні риси у прізвиськах вказують на належність індивідууму до певної соціальної групи. Аналізуючи довгі списки комп'ютерних прізвиськ, дослідник Гая Бечар Ізраелі виділила 14 основних категорій, за якими перелічила ніки інтернет користувачів [7].

1. Прізвиська, що відносяться до літератури, казок, героїв фільмів, п'єс, кіно і телебачення: *Hagolem, Godot, MADhater*.
2. Прізвиська, що відносяться до флори і фауни. Сюди ходять назви тварин, дерев, квітів, овочів та фруктів: *froggy, tulip*.
3. Прізвиська, запозичені імена відомих людей, ніки – з реального світу зі спробою ототожнити себе з іншою людиною: *Elvis, Yosi* (імітація імені відомого ізраїльського політика).
4. Прізвиська, що відносяться до неживих істот, різного роду предметів, об'єктів, чи це машини, чи зброя чи види їжі: *BMW, Mig*.
5. Прізвиська, що описують персональні риси характеру, зовнішність, вказують на належність до певної професії, або на вид захоплення,

хобі: *shydude; belladona; stoned, sleepless, metroman; director, pilot, medoctor, mares.*

6. Прізвиська, що вказують на приєднання до певної місцевості: *Dutchguy, El_ingles.*

7. Прізвиська, що характеризують людину за віковою групою: *cloudkid.*

8. Такі, що вказують на стосунки з іншими людьми: *bfiancee.*

9. Прізвиська, що відносяться до якогось медіуму, комп'ютерні імена: *irc, kickme.*

10. Прізвиська з мета-коментарем анонімності: *justI, me, unknown, soul, spirit, AZmi*, що читається івритом двома шляхами – 1. вираз *_azmi_* може означати це - я , або як окремі два слова – хто я?

11. Прізвиська-ребуси з лінгвістичними перекручуваннями: *whathell* (what the hell), *myTboy* (mighty boy). Здається, що одні ніки взято з пазлів чи кросвордів, інші мають подвійне значення або написані навпаки: *gorf* (“frog”), *eehpct* (“mcphee”).

12. Прізвиська, що виражають імітацію звуків: *tamtam* – імітація звука барабану, *tototoo* – імітація звучання поїзда.

13. Сексуальні прізвиська: *sexygirl, bigtoy.*

14. Провокативні, прізвиська-сленги: *fuckjesus.*

Перевіряючи справедливість твердження, ми знаходимо чимало прикладів-ніків, які підпадають під таку класифікацію:

1. *Baloo, Hardrock, Rambo, Mr. Bean, MATRIX, Neo, Titanicus, Syd.*

2. *Avalanche, Blizzard, Black Raven, Peanut, Iceberg, Frost, Eagle, Night Owl, Sunbeam, Darksun, iceaura .*

3. *Magellan, Pele, Elvis.*

4. *The Cheese, Juice, Peanut, Mig, Radar, Ice Tea.*

5. *stoned, princess, pilot, iron-hands, mathman, obvious child, loves westerns, djorisha.*

6. *The Mexican, Syberian fox, EnglishScot.*

7. *cloudkid.*

8. *Big Mamma, The Nanny, wifey.*

9. *cdr400, compy, irc, Integral, Portal, softdrome, ace, omega.*

10. *Phantom .*

11. *Trix, Zound, Bizzy, Mr. Whorz, gorf, Wattever, Xero.*

12. *boo, yumyum, hoopsss.*

13. *sexygirl.*

Гая Бечар Ізраелі подала типологію, підрахувала частоту вживання різних прізвиськ кожної категорії, за якою найбільш значущою виявляється категорія прізвиськ, що описують персональні риси користувача інтернету, вказують на належність до певної професії або на вид захоплення, хобі. Деякі найменування чатланів залишилися не класифікованими через неможливу розшифровку символів. Але, на наш погляд, найпоширеніші прізвиськні номінації у чат-комунікації – скорочені імена та ініціали, адже відбувається дія закону економії мовленнєвих зусиль, що призводить до компресії мовленнєвого сигналу, зменшення психомоторних дій адресанта. Імена скорочуються шляхом усічення та аббревіації і в результаті утворюються нові компактні найменування – ніки:

Alfie – Helen Alfredson, Boo – Heather Bowie, Bunky – Barb Bunkowsky – Scherbak, Chili – Connie Chillemi, Chill – Carolyn Hill, Crafty – Jane Crafter, Croz – Elaine Crosby, Double "D" – Heather Daly – Donofrio, Harv – Nancy Harvey, J. J. – Jang Jeong, Jules – Juli Inkster, Dobbo – Helen Dobson, Lambo – Loraine Lambert, Hackers – Lisa Hackney, Lotta – Liselotte Neumann, Lu – Luciana Bemvenuti, "M" – Emilee Klein, M. B. – Mary Beth Zimmerman, Mack – Melissa McNamara, Struddy – Suzanne Strudwick, Westie – Lori West. Скорочені найменування не характеризуються емоційною оцінкою, вони залишаються експресивно незабарвленими і використання саме таких форм може вказувати на високий ступінь фамільярності між співрозмовниками.

Комп'ютерні прізвиська-ініціали свідчать про бажання залишитися неідентифікованим, інкогніто або таким чином показати свою готовність погратися, бо інтернет-спілкування і є гра, а її учасники – гравці.

Вражає різноманітність утворення скорочених форм прізвиськ від стандартно коротких форм, як, наприклад, Luciana – Lu до віртуозно змодельованих аббревіатур – Liselotte – Lotta, Jennifer Feldott – fel.com, які розшифрувати надзвичайно складно, коли не знати автентичних імен. Так відбувається кодування за допомогою наднормативних графем, що дає виходу ігровому імпульсу, характерному для чат-комунікації. Скорочені імена, що отримали зменшувальні суфікси -ie/-y, (Crafter – Crafty, West – Westie, Alfredson – Alfie, Strudwick – Struddy), розрізняють як дитячі за фонетичною структурою, водночас ніки – Miss Muffett, Candy Cuddles, obvious child відносять теж до дитячих, але за значенням. Отже, прізвиська, утворені скороченням першого і другого імені, як

правило, мають позитивну оцінку, і навіть дитячо-орієнтовні, не несуть негативного значення, а навпаки, привертають до себе ніжністю та відкритістю.

Окремо досліджено особливості утворення жіночих та чоловічих прізвиськ у роботах Vivian de Klerk and Barbara Bosch “Nicknames as sex role stereotypes” та Betty S. Phillips “Nicknames anti sex role stereotypes”. Аналізуючи роботи Анни Вежбицької, автори зазначають, що чоловічі прізвиська, більшою мірою ніж жіночі, походять від прізвищ, і їм властиві такі фізичні атрибути, як сила, величина, зрілість. Жіночим прізвиськам притаманні краса, доброта, ніжність, що свідчить про тенденцію вразити саме жіночністю [4:10]. У творенні жіночих прізвиськ використовують зменшувальні суфікси -ie/-y, в той час як чоловічі надають перевагу -o/-a (Alfie – Helen Alfredson, Crafty – Jane Crafter, Sammy – Samantha, Gabby, Gabbie, Brie – Gabrielle; Dobson – Dobbo, Lambert – Lambo, Jimbo – James, Christo – Christopher). Анна Вежбицька вказує, що скорочення чоловічих імен підсилює чоловічність (William – Bill, Andrew – Drew), водночас скорочення жіночих імен зменшує жіночність (Pamela – Pam, Barbara – Barb), і саме ретельний семантичний аналіз імен показує різне ставлення до різних статей, вікових категорій [5:304]. Отже, вивчення тенденцій утворення прізвиськ за гендерними ознаками може слугувати барометром для виявлення ставлення до певних гендерних груп у соціумі.

У комп'ютерному просторі виділяють окрему групу учасників (хакерів) не за гендерними ознаками, а за негативною конотацією імені. В такий спосіб вони підкреслюють недобрі наміри чи виділяють себе серед своїх, як, наприклад – Acid Apple, Rotten Flesh, Dark Lord, Acidman, MadMax, Pestilence, Codebreaker, Disk Killer. Таке викличне забарвлення, що породжує насамперед негативні асоціації, є також індикатором соціальних відносин у суспільстві та антиінституційне ставлення програмістів-хакерів до встановлених правил у програмуванні.

Надзвичайно цікавими для спостереження стають прізвиська-блендери, де нехтують лінгвістичними правилами і змішують мовні та цифрові символи. Таке навмисне порушення норм, вживання цифр, символів, літер, емотиконів замість слова служить не лише цілям компресії мовного ланцюга, а й також є ефективними з прагматичної точки зору – заохотити співрозмовників до комунікації. Phiber Optik

замість Fiber Optic, Psyber – Cyber, Kosmik – Cosmic, Bizzy – Busy, Keios – Chaos, Zound– Sound, Trix – Tricks, gorf – перевернута назва frog. Створюються численні скорочені форми комп'ютерних імен: X–tremist, X–force, Xplora, compy.

Інтернет не є культурно нейтральним, де різні індивідууми спілкуються з однаковою легкістю. Як й інші технології, інтернет – соціальний продукт, що подається культурними цінностями своїх творців [6]. А творці інтернету – англо-американські інженери, які шукали швидкого та відкритого доступу до таких як вони самі. Їх етнічними та професійними цінностями є агресивна конкурентна поведінка, а також вирішальною комунікативною стратегією постала англомовність. Оскільки мова мережі – англійська, то абсолютно природним для користувачів різних культур є переважне використання ніків з англійським звучанням, щоб виконати прагматичну мету – бути зрозумілим.

Отже, деякі комп'ютерні прізвиська використовують семантичні компоненти, інші експресивні та емотивні для того, щоб ідентифікувати учасника електронного середовища; величезна і різноманітна кількість новоутворень, з одного боку, дає підґрунтя для класифікації, порівняння та виділення груп універсалій, з другого – не всі випадки можна дослідити через надвисокий ступінь анонімності та персоніфікації.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Crystal D.* Language and the Internet. Port Chester / D. Crystal. – NY. : Cambridge University Press, 2001. – P. 151–167.
2. *Реконвальд Н. В.* Анломовний чат як різновид комп'ютерно-опосередкованої комунікації / Н. В. Реконвальд. – К., 2009. – С. 2–8.
3. *Gudykunst W. B.* 1995, Anxiety / Uncertainty Management Theory: Current Status / W. B. Gudykunst // Intercultural Communication Theory / ed. by R. L. Wiseman. – Thousand Oaks, CA : Sage Publications. – P. 8–58.
4. *Klerk V. de.* Nicknames as sex-role stereotypes. A journal of research / Vivian de Klerk, Barbara Bosch. – 1996. – P. 10.
5. *Wierzbicka A.* Semantics: Primes and Universals / Anna Wierzbicka. – Oxford, 1996.
6. *Castells M.* The Internet Galaxy : Reflections on the Internet, Business and Society / M. Castells. – Oxford : Oxford University Press, 2001. – P. 304.

ІНТЕРНЕТ ДЖЕРЕЛА

7. *Bechar H.* Israeli: From <Bonehead> to <cloNehEEd>: Nicknames.Play and Identity on Internet [Електронний ресурс] / Haya Bechar. – 2000. – Режим доступу : jmc.indiana.edu/vol1/issue2/bechar.html.